

COLECȚIA INSTITUTULUI DE ISTORIE
„A.D. XENOPOL”

Frânturi din trecut

putere, societate, diplomație

MARIUS CHELCU • DORIN DOBRINCUI
(editori)

*Lucrările Conferinței
Institutului de Istorie „A.D. Xenopol”*

Edițiile II-III, 2021-2022

EDITURA UNIVERSITĂȚII „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI

ACADEMIA ROMÂNĂ, FILIALA IAȘI
INSTITUTUL DE ISTORIE „A. D. XENOPOL”

**Frânturi din trecut:
putere, societate, diplomație**

MARIUS CHELCU ♦ DORIN DOBRINCU
(editori)

*Lucrările Conferinței
Institutului de Istorie „A. D. Xenopol”
Edițiile II-III, 2021-2022*

COLECȚIA INSTITUTULUI DE ISTORIE „A.D. XENOPOL” IAȘI

Colecție coordonată de dr. Marius Chelcu și dr. Dorin Dobrințu.

Lucrare susținută financiar de Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași,
din *Fondul Codrin și Ionuț Ciobotaru*.

Volum finanțat cu sprijinul Elsaco Electronic și al
Asociației – Societatea de Științe Istorice „A.D. Xenopol”.

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Ovidiu Buruiiană, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
CS I dr. Flavius Solomon, Institutul de Istorie „A.D. Xenopol”, Academia Română,
Filiala Iași

Redactor: Cerasela Cirimpei

Tehnoredactare: Luminița Răducanu, Mihaela Răducă

Coperta: Manuela Oboroceanu

Foto copertă: Incinta Epitropiei Sfântul Spiridon din Iași, J. Rey, 1845;

Strada Lăpușeanu, Iași, 1923;

Vizită oficială, Iași, 1977.

Primele două imagini se află în Arhiva Institutului de Istorie „A.D. Xenopol”,
iar cea de-a treia a fost preluată din Fototeca online a comunismului
românesc, <https://fototeca.iiccmer.ro/>.

ISSN: 2971-8279

ISSN-L: 2971-8279

ISBN: 978-606-714-853-4

Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text publicat în acest volum, conform
legislației civile și penale în vigoare, le revine exclusiv autorilor.

Toate drepturile rezervate. Este interzisă reproducerea totală sau parțială a acestei
cărți, prin orice procedeu electronic sau mecanic, fără permisiunea scrisă a Editurii
Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

© 2024, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

700539 – Iași, str. Munteni, nr. 34, tel./fax: (0232) 314947

<http://www.editura.uaic.ro>; e-mail: editura@uaic.ro

Frânturi din trecut: putere, societate, diplomație

MARIUS CHELCU ♦ DORIN DOBRINCU
(editori)

*Lucrările Conferinței
Institutului de Istorie „A. D. Xenopol”
Edițiile II-III, 2021-2022*

EDITURA UNIVERSITĂȚII „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI
2024

Cuprins

<i>Abrevieri</i>	9
<i>Introducere</i>	11

Administrație, finanțe și ocupație militară în Moldova premodernă

Adrian MAGINA, <i>Contribuții documentare la epoca lui Despot vodă</i>	17
Mihai Anatólii CIOBANU, <i>Ceremonialul înmormântării lui Constantin Mavrocordat</i>	33
Cristian PLOSCARU, <i>Administrația militară din Principatele Române și modelul rusesc al „autonomiei limitate” (1769-1774)</i>	51

Etnicitate, naționalism și emigrație

Silviu VĂCARU, <i>Emigrația transilvăneană în Moldova (sfârșitul secolului al XVIII-lea – primele decenii ale secolului al XIX-lea)</i>	69
Philippe Henri BLASEN, <i>19th Century Romanian Nationalist Perspectives on Ukrainians</i>	83
Andrei CUȘCO, <i>Între ocupație militară, „politica populației” și loialități incerte: război și etnicitate în Bucovina (1914-1917)</i>	97
Emanuel BĂLAN, <i>Emigrarea evreilor români în 1943 cu nava „Pescărușul”</i>	113

Epidemii, testamente și filantropie

Andrei-Octavian VITCU, <i>Opera filantropică a marelui logofăt și cavaler Anastasie Bașotă (1797-1869)</i>	123
Marius CHELCU, <i>Negoț, avere și voință testamentară la Iași (jumătatea secolului al XIX-lea)</i>	137
Lidia TRĂUȘAN-MATU, <i>Activitatea doctorului Iuliu Barasch la Călărași, în contextul epidemiilor de ciumă și holeră de la frontiera dunăreană a Valahiei (1843-1845)</i>	149
Ana ALBEȘTEANU, <i>Tuberculoza ca dizabilitate în România secolelor al XIX-lea și al XX-lea</i>	163

Educație și dispute intelectuale

- Florea IONCIOAIA, *Copiii insurecției: sociabilități subversive și mobilitate academică greco-română la Paris în deceniul al treilea al secolului XIX* 173
- Leonidas RADOS, *Din lumea școlii ieșene: un pamflet inedit contra lui August Treboniu Laurian (1857)* 191
- Marian I. HARIUC, *Aspecte ale (re)integrării profesorilor germani în școlile din România Vechiului Regat la începutul perioadei interbelice* 219

Bisericile și influența modernității

- Vasile-Lucian V. GOLDAN, *Biserică și modernitate – problema zidirii lăcașurilor de cult în Mitropolia Moldovei la începutul secolului al XX-lea* 243
- Andrei PUIU, *Implicațiile imediate ale Conciliului Vatican II asupra Diecezei de Iași (1965-1968)* 255

Imagine publică, oficii diplomatice și resurse economice

- Claudiu-Lucian TOPOR, *Agențiile diplomatice ale statelor neutre sub regimul ocupației militare. Reclamații, percheziții și expulzări din România (1916-1918)* 285
- Dinu BALAN, *Dictatorul și epoca sa: imaginea lui Primo de Rivera în presa românească. Studiu de caz: ziarul „Adevărul” (1923-1930)* 303
- Andreea DAHLQUIST, *Consulatele suedeze din România în prima jumătate a secolului XX* 315
- Bogdan SCHIPOR, *Evacuarea oficiilor diplomatice din Polonia în septembrie 1939* 333
- Alexandru D. AIOANEI, *Petrolul, marea miză a Marii Britanii în România după Al Doilea Război Mondial* 343
- Paul NISTOR, *Vizitele unor personalități americane în România comunistă. De la curiozități umane și profesionale la naivități ideologice (1963)* 359

Istorici în dialog

- Dorin DOBRINCU, Maria BUCUR, Ovidiu BURUIANĂ, Roland CLARK, Sorin RADU, Svetlana SUVEICĂ, *România interbelică: între erodarea democrației și ascensiunea extremismului (dezbateri)*..... 379

Contents

<i>Abbreviations</i>	9
<i>Introduction</i>	11

Administration, Finance and Military Occupation in Early Modern Moldova

Adrian MAGINA, <i>Documentary Contributions to the Epoch of Despot Vodă</i>	17
Mihai Anatolii CIOBANU, <i>The Funeral Ceremony of Constantin Mavrocordat</i>	33
Cristian PLOSCARU, <i>The Military Administration in the Romanian Principalities and the Russian Model of ‘Limited Autonomy’ (1769-1774)</i> ...	51

Ethnicity, Nationalism and Emigration

Silviu VĂCARU, <i>Transylvanian Emigration to Moldavia (Late 18th and First Decades of the 19th Century)</i>	69
Philippe Henri BLASEN, <i>19th Century Romanian Nationalist Perspectives on Ukrainians</i>	83
Andrei CUȘCO, <i>Between Military Occupation, ‘Population Politics’, and Uncertain Loyalties: War and Ethnicity in Bukovina (1914-1917)</i> ..	97
Emanuel BĂLAN, <i>The Emigration of the Romanian Jews in 1943 with the Ship “The Gull”</i>	113

Epidemics, Wills and Philanthropy

Andrei-Octavian VITCU, <i>The Philanthropic Activity of the Great Logothete and Knight Anastasie Bașotă (1797-1869)</i>	123
Marius CHELCU, <i>Trade, Wealth and Testamentary Will in Iași (mid-19th Century)</i>	137
Lidia TRĂUȘAN-MATU, <i>The Activity of dr. Iuliu Barasch in Călărași, in the Context of the Plague and Cholera Epidemics on the Danube Border of Wallachia (1843-1845)</i>	149
Ana ALBEȘTEANU, <i>The Tuberculosis as a Disability in Romania, the 19th and 20th Centuries</i>	163

Education and Intellectual Debates

Florea IONCIOAIA, <i>Children of the Insurrection: Subversive Sociability and Greco-Romanian Academic Mobility in Paris, in the third decade of the 19th Century</i>	173
Leonidas RADOS, <i>The Educational Milieu of Iași: an Unpublished Pamphlet against August Treboniu Laurian (1857)</i>	191
Marian I. HARIUC, <i>Zur Frage der (Re-)Integration in "Großrumänien" von deutschen Lehrern aus dem "Altreich" zu Beginn der Zwischenkriegszeit</i>	219

Churches and the Influence of Modernity

Vasile-Lucian V. GOLDAN, <i>Church and Modernity – the Problem of Building Places of Worship in the Metropolitanate of Moldova at the beginning of the 20th Century</i>	243
Andrei PUIU, <i>The Immediate Consequences of the Second Vatican Council over the Diocese of Iași (1965-1968)</i>	255

Public Perception, Diplomatic Institutions and Economic Resources

Claudiu-Lucian TOPOR, <i>Diplomatic Agencies of Neutral States under Military Occupation. Complaints, Investigations and Expulsions from Romania (1916-1918)</i>	285
Dinu BALAN, <i>The Dictator and His Era: The Image of Primo de Rivera in the Romanian Press. Case Study: "Adevărul" Newspaper (1923-1930)</i>	303
Andreea DAHLQUIST, <i>The Swedish Consulates in Romania in the First Half of the 20th Century</i>	315
Bogdan SCHIPOR, <i>Evacuation of Diplomatic Offices from Poland in September 1939</i>	333
Alexandru D. AIOANEI, <i>The Petroleum, a Major Stake for Great Britain in Romania after World War II</i>	343
Paul NISTOR, <i>Visits of American Personalities to Communist Romania. From Natural or Professional Curiosity to Ideological Naivety (1963)</i>	359

Historians in Dialogue

Dorin DOBRINCU, Maria BUCUR, Ovidiu BURUIANĂ, Roland CLARK, Sorin RADU, Svetlana SUVEICĂ, <i>Interwar Romania: Between Democratic Backsliding and the Growth of Extremism (discussion)</i>	379
--	-----